

Kulturdepartementet
Postboks 8030
0030 Oslo

Vår saksbehandler
Ingjerd Hovdeankk

Kopi til

Vår dato
30.10.14

Vår referanse

Deres referanse

Unios hørings svar «Staten og Den norske kirke- et tydelig skille»

Unio viser til høringsnotat fra Kulturdepartementet av 2. september 2014. Unios hørings svar er utarbeidet blant annet på grunnlag av dialog og samarbeid med vårt medlemsforbund Presteforeningen.

Unio legger til grunn at viktige politiske vedtak som grunnlag for et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke er på plass.

Nå gjenstår viktige avklaringer og vedtak som berører ansatte.

Unio krever at arbeidsvilkår og rettigheter ivaretas på en god og inkluderende måte.

Personaloverføring fra staten til «kirken» er en stor omstilling. Unio forventer både en tydelig prosess og et betryggende mandat.

For vår del er vi innstilt på å medvirke konstruktivt.

Trygghet under omstilling

Unio legger til grunn at presters lønns-, arbeids- og pensjonsbetingelser ivaretas i tråd med prinsippene for virksomhetsoverdragelse, slik at forutsetningen om trygghet under omstilling innfris. Høringsnotatet berører ved siden av forslagene til lovendringer, også en rekke spørsmål som angår virksomhetsoverdragelse og avtalefestede rettigheter. Det er i høringsnotatet lagt opp til ordninger som vil svekke arbeidstakernes lovfestede og tariffestede rettigheter. Særlig bidrar manglende avklaring av pensjonsspørsmålet til utrygghet.

- Unio anser pensjonsspørsmålet som uavklart, og finner det derfor ikke forsvarlig at det gjennomføres en virksomhetsoverdragelse på det grunnlaget som er beskrevet i høringsdokumentet. Unio krever lovfesting av prestenes rett til å være en del av Statens pensjonskasse.
- Unio finner det uforsvarlig å iverksette lovendringer som har sammenheng med virksomhetsoverdragelsen før konsekvensene er tydeligere beskrevet og beregnet.
- Unio mener at den løsning som skisseres i høringsnotatet ikke er tydelig nok til å skape trygghet under omstilling for arbeidstakerene som nå skal ut av staten.

- Unio vil påpeke at vesentlig økte pensjonskostnader uten økonomisk kompensasjon vil (uavhengig av pensjonsordning) få direkte konsekvens for hvor mange årsverk Den norske kirke kan ha, og dermed kunne påvirke kirkens evne til å innfri forutsetningen om at hvert sokn skal være betjent av prest.

Selv om de eldste arbeidstakerne angivelig er sikret, frykter vi at denne usikkerheten gjør det enda vanskeligere å rekruttere nye prestestudenter, både unge og godt voksne som velger presteyrket som en “second career”.

I 2012 var mer enn 60% av prestene over 50 år, 27 % av prestene var over 60 år, mens bare 17% av prestene var under 40 år. Vi står foran en betydelig prestemangel. Usikkerhet rundt pensjonordningen vil forsterke dette. Unio er i tvil om hvorvidt en fremtidig selvstendig kirke vil være i stand til å håndtere utfordringen. Siden kirken skal finansieres av det offentlige, mener vi at det må være mulig å finne mer forutsigbare ordninger for pensjon.

Forslag til lovendringer

3.3-3.6 Den norske kirkes rettslige handleevne

Unio er opptatt av å styrke soknet som grunnenheten i Den norske kirke og menighetsrådet som soknets organ. For at kirken ikke skal fremstå som 1280 ulike enheter, er det også nødvendig med felles, samlende strukturer. Som Den norske kirkes øverste folkevalgte organ, er det riktig at Kirkemøtet opptrer på vegne av det sentrale rettssubjektet. Men det er også viktig at det sentrale rettssubjektet ikke svekker soknets selvstendighet. Det er etter Unios oppfatning ivaretatt ved at Kirkemøtet kan delegere til bispedømmerrådet, men ikke kan delegere til soknet. Soknet kan også avgi oppgaver til bispedømmerrådet.

Unio støtter departementets forslag til lovendringer slik de fremgår av høringsnotatets Del II, kapittel 3.

4.2 Overføring av arbeidsgivermyndighet fra staten til kirken

Unio mener at arbeidsgivermyndigheten for prestatjenesten, dersom den overføres fra staten til kirken, bør legges til det sentrale rettssubjektet. Unio viser til den innarbeidede organiseringen av prestatjenesten, hvor bispedømmerrådet har utøvd tilsettingsmyndigheten og biskopen de fleste arbeidsgiverfunksjoner, mens departementet til nå har utøvet arbeidsgivermyndigheten på overordnet nivå. Unio mener den kirkelige arbeidsgivermyndigheten bør organiseres på tilsvarende måte innenfor kirkens sentrale rettssubjekt, med en funksjonsfordeling mellom sentral arbeidsgivermyndighet og biskopens og bispedømmerrådets arbeidsgiverfunksjoner som tilsvarer den nåværende for prestenes del.

Unio ser på denne bakgrunn ingen grunn til å oppheve bestemmelsen i kl § 23 sjette ledd, første punktum om at ”*Bispedømmerrådet tilsetter proster og menighetsprester*”. Unio krever at denne bestemmelsen opprettholdes.

4.3 Myndighet til å inngå tariffavtaler. Lovforslag.

Unio støtter i utgangspunktet departementets lovforslag om at det tas inn en bestemmelse i kl § 24 om Kirkemøtets adgang til å melde seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon. Unio mener imidlertid bestemmelsens ordlyd bør endres til følgende:

Kirkemøtet kan gi en arbeidsgiverorganisasjon fullmakt til å inngå og si opp tariffavtaler, ...

Det er mer sakssvarende å bruke flertallsformen i og med at det ikke er uvanlig at det inngås flere tariffavtaler med en eller flere hovedsammenslutninger eller fagforeninger.

Tilleggsforslag: Lovfesting av rett til å inngå tariffavtaler

Unio foreslår at følgende bestemmelse tas inn i kl § 24:

Fagforening, arbeidsgiver, arbeidsgiverforening eller sammenslutning av slike har gjensidig plikt til etter krav fra den annen part å oppta forhandlinger med sikte på å inngå eller revidere en tariffavtale for ansatte i Den norske kirke.

I tjenestetvistloven § 2 heter det: ”Staten og tjenestemennenes forhandlingsberettigede organisasjoner har gjensidig plikt til etter krav fra den annen part å oppta forhandlinger om inngåelse av tariffavtale.” Arbeidstvistloven har ingen tilsvarende bestemmelse. Unio mener det bør tas inn en bestemmelse i Kirkeloven som sikrer at denne rettigheten blir videreført.

En lovfesting av plikten til å forhandle om tariffavtaler er en viktig forutsetning for at det skapes ro rundt lønns- og arbeidsvilkårene i tariffavtalens virkeperiode. Dersom ikke gjeldende ordning videreføres, vil det være en svekkelse av de kirkelige arbeidslivspartenes mulighet til å komme til omforente løsninger gjennom tariffavtaler. Det vil kunne være uheldig for Den norske kirke som virksomhet, arbeidsgiver og som trossamfunn.

Unio mener en lovfesting av en gjensidig plikt til å forhandle er særlig viktig med tanke på den framtidige pensjonsordningen. Jf. høringsnotatet punkt 13.4.1 siste avsnitt hvor det står følgende: ”Om kirkens valg av pensjonsordninger skal kunne avgjøres av Kirkemøtet eller om spørsmålet vil være en forhandlingssak, vil bero på de tariffavtaler kirken inngår etter en selvstendigjøring fra staten.”

5.2 Særskilt lovregulering av prestenes tjeneste

5.2.1 Soknets rett til å bli betjent av prest. Lovforslag

Det foreslås nå å lovfeste prestatjenesten, jf. høringsnotatets forslag til nytt ledd i kl § 2: ”Hvert sokn skal være betjent av prest, hvert prosti av prost, og hvert bispedømme av biskop”.

Departementets forslag begrunnes i sammenheng med kommunens økonomiske ansvar overfor kirken i kl § 15, som forutsetter at det skal være prestatjeneste i hvert sokn. For å opprettholde grunnlovens bestemmelse om en folkekirke (§16) er det dessuten av avgjørende betydning at soknet har rett til å bli betjent av prest. Unio mener videre at ordningen av prestenes tjeneste er et av de forhold som skal reguleres i lov i henhold til grunnlovsbestemmelsen i § 16 ”Nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved lov”. Dette fordi soknets rett til å bli betjent av prest er et vesentlig kirkelig ordningsspørsmål. Forslaget vil også bidra til å opprettholde en nødvendig balanse i kirkens rettsgrunnlag etter at Kongens anordningsmyndighet er avviklet.

Unio slutter seg til departementets lovforslag.

5.2.2 Prestetjenestens uavhengighet

Uttrykket ”uavhengighet” i overskriften er uheldig, da det lett skaper assosiasjoner til noe mer omfattende eller noe annet enn det departementets lovforslag handler om. Hovedbegrunnelsen bak forslaget må forstås å være kirkemedlemmenes behov snarere enn sikring av prestenes rettigheter. Forslaget må også sees i sammenheng med de krav som samfunnet stiller til profesjoner generelt. Departementet viser til eksempler på hvordan andre profesjoners virksomhet er lovfestet og beskyttet. Det er ikke urimelig ut fra prestatjenestens karakter at departementet velger å fremme et forslag i tråd med hvordan helsetjenestens profesjoner er regulert.

Prestene utfører i dag viktige samfunnsmessige oppgaver i møte med mennesker. Folkekirkens medlemmer må være trygge på at prestenes tjeneste er av faglig god kvalitet. Den enkelte prest må være i stand til å ta et selvstendig faglig ansvar for sine arbeidsoppgaver, så som sin forkynnelse, undervisning, sjelesorg og sakramentsforvaltning. De som mottar prested tjenester skal oppleve at disse er av god kvalitet. Det aktuelle lovforslaget bidrar til å sikre begge disse anliggende, og uttrykker slik Unio ser det samfunnets vilje til samtidig å stille krav til og verne om de profesjonene som møter borgerne.

Lovforslaget uttrykker denne ”viljen” ved å sikre de nødvendige organisatoriske rammer for at den enkelte prest kan utføre sin tjeneste i tråd med ordinasjonen. Ordinasjonen gir presten et selvstendig faglig ansvar for en rekke definerte arbeidsoppgaver, og forpliktelse til forsvarlig yrkesutøvelse i møte med de av samfunnets borgere som mottar kirkens tjenester. Tjenesten må organiseres slik at dette blir mulig.

Innholdet i lovforslaget er viktig både for prester som arbeider i Den norske kirke, men også for prester som arbeider utenfor Den norske kirke, f.eks. i organisasjoner, privat næringsliv eller helsevesen. Det faglige vernet rundt prestenes profesjonsutøvelse er avhengig av at det gis gjennom en offentligrettslig regulering for at det skal være rettslig bindende.

Unio støtter som følge av dette departementets forslag om at det tas inn en bestemmelse i kl § 34 om lovregulering av organiseringen av all prestedtjeneste. Unio mener det bør tydeliggjøres at bestemmelsen sikter til den enkelte prests profesjonsutøvelse, og foreslår derfor følgende ordlyd:

All prestedtjeneste skal organiseres slik at den enkelte prest kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser.

I høringsnotatet punkt 5.2.2 fremkommer det : *Det er departementets syn at en lovbestemmelse som skal verne om prestenes (relative) uavhengighet ikke bør innføres uten bred kirkelig støtte. Departementet vil derfor legge avgjørende vekt på de kirkelige høringsinstansenes uttalelse i spørsmålet.*

Unio er her uenig i departementets resonnement, og finner det påfallende at akkurat dette lovforslaget krever en særlig bred kirkelig støtte. Begrunnelsen for lovforslaget slik den framstilles over, motsier i seg selv et slikt resonnement.

5.3 Regulering av biskopens og prostens tjeneste

5.3.2 Biskopen som organ

Unio deler vurderingene i høringsnotatet i pkt. 5.3.2. Unio støtter departementets synspunkt om at ”det er grunn til å sikre en fortsatt uavhengig bispetjeneste og unngå at det fastsettes ordninger som innebærer at Kirkerådet kommer i et overordningsforhold til biskopene” (s.36). Unio støtter departementets forslag om at biskopen i loven bestemmes som et organ som Kirkemøtet kan bemyndige til å opptre på vegne av Den norske kirke.

5.3.3 Biskopens uavhengighet

I høringsnotatet reises spørsmålet om biskopens uavhengighet i forhold til om biskopen har behov for vern ved utøvelsen av ordinasjon, vigsling og visitasjon. Unio er av den oppfatning at biskopens uavhengighet ved utøvelsen av disse forpliktelsene bør gis uttrykkelig vern i kirkeloven.

6.2. Mindretallsklage ved tilsetting

Unio mener det bør være klageadgang på tilsettingsvedtaket.

6.6 Områder hvor det kan være behov for særskilt klageordning

6.6.1 Dispensasjon fra krav om medlemskap

Unio støtter departementets forslag.

6.6.2 Disiplinærvedtak

Unio støtter forslaget om disiplinærvedtak kan påklages til den særskilte klagenemnda. Unio støtter ikke noen form for svekkelse av ansattes materielle eller prosessuelle rettigheter etter tjenestemannsloven eller arbeidsmiljøloven. Spørsmålet om forholdet mellom klageorganets kompetanse og arbeidsrettslige konsekvenser ved disiplinærvedtak synes i liten grad å være utredet i høringsnotatet.

6.6.3 Vedtak om tap av presterettigheter

Unio støtter forslaget om at vedtak om tap av presterettigheter kan påklages til den særskilte klagenemnda.

6.7 Klagenemnd for Den norske kirke

En lovfestet klagenemnd kan være en god ordning som sikrer arbeidstakerne forsvarlig saksbehandling. Unio støtter departementet i vurderingen av at Kirkemøtet er lite egnet som organ for klagebehandling, og støtter opprettelsen av en klagenemnd.

Unio viser for øvrig til egen høringsuttalelse fra Unios medlemsforbund Presteforeningen.

Vennlig hilsen
Unio

Ingjerd Hovdenakk
sekretariatssjef